

Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва
миёнаи касбии назди Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

БАРНОМАИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛИИ КАСБИ «ОПЕРАТОРИ МОШИНИ РАНГКУНӢ»

Соҳа: **Саноати сабук**

Касб: **Оператори мошини рангкунӣ**

Рамзи касб: **LI 8154** (Стандарти байналмилалӣ таснифоти
машғулиятҳо-2008)

Миқдори модулҳо: **10**

Сатҳҳои Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2**

Тафсир: **01/соли 2025**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Барномаи таълимии модулии касби «Оператори мошини
ресандагӣ» дар доираи татбиқи Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо
ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар
ҳамкорӣ бо Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии
назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои зинаи таҳсилоти
ибтидоии касбӣ таҳия шудааст.

КУМИТА ОИД БА ТАҲСИЛОТИ ИБТИДОӢ ВА МИЁНАИ КАСБИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ОПЕРАТОРИ МОШИНИ РЕСАНДАӢ

Барномаи таълимии модули дар асоси стандарти салоҳиятҳои касби «Оператори мошини ресандаӢ» таҳия гардидааст.

Барномаи таълимии модули касби «Оператори мошини ресандаӢ» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз _____ № _____ баррасӣ гардидааст.

Таҳиягарон:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1.	Ҳисориева Заррина	Директор	Муассисаи давлатии таълимии «Литсейи касбии дӯзандагии шаҳри Душанбе»
2.	Ғайратзода Шаҳодат	Омӯзгори фанҳои таҳассусӣ	Муассисаи давлатии таълимии «Литсейи касбии саноати нассочии шаҳри Душанбе»
3.	Азимов Давлат	Технолог	ҶДММ «ИИ Нассочии Тоҷик»

Модераторҳо (миёнчиҳо):

Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёров Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундарица

Ихтисорот	5
Муқаддима.....	6
Мафҳумҳо	8
Тавзеҳоти умумии касби «Оператори мошини ресандагӣ».....	10
Захираҳо:	11
Талабот ба тахассуси омӯзгорон	11
Талабот ба таълимгирандагон	12
Малакаҳои бақортаъминкунии касби «Оператори мошини ресандагӣ», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	12
Рӯйхати адабиётҳо	14

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функционалӣ (аз ихтисороти « Developing a curriculum », яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)
ТМТ ҚТ	Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳият
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бақортаъминкунӣ
СБТМ/ISCO	Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (International Standard Classification of Occupations)
ТМ ҚТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
ТИК/ICT	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information and communication technologies (ICT))
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ
ҚДММ	Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуд
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
LB	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи саноати собук (light industry basic)
LI	Салоҳиятҳои касбии соҳаи саноати собук (Light industry)

Муқаддима

Ислоҳоти иҷтимоӣ - иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон навсозии низоми таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиши ҷумҳуриро тақозо менамояд. Айни ҳол Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои зиёдеро барои самаранок гардондани низоми мазкур андешида истодааст. Яке аз тадбирҳои басо муҳим гузариш ба низоми нави таълим – методологияи таълим дар асоси салоҳият (ТАС) мебошад, ки дар санадҳои меъёрии ҳукукии зерин инъикос гардидааст:

- Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат»;

- Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб;

- Тартиби таъмини сифати тахассусҳо ва тасдиқунии тахассусҳо;

Дар баробари ин, дар Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 равшан гуфта шудааст, ки дар кишвар рушди «таҳсилоти салоҳиятнокии касбӣ» бо ворид намудани методологияи таълим дар асоси салоҳият зарур аст.

Методологияи мазкур салоҳияти баланди касбии таълимгирандагонро таъмин мекунад, муносибати масъулиятнокро ба кор ташаққул медиҳад, мутахассисро мутобиқи талаботи тахассуснокии бозори меҳнат омода мекунад.

Инчунин, методологияи ТАС ба ташаққул додани «салоҳиятнокии касбӣ» нигаронида шуда, ба ғайр аз омодагии касбӣ дар раванди таълим, ба ҳар як мутахассис барои аз худ кардани сифатҳои шахсии муҳим, аз ҷумла, мустақилият, ташаббускорӣ, қобилияти қабули қарорҳои масъулиятнок, чандирии тафаккур, маҳорати доимо таълим гирифтани, азнавқунии донишҳо ва баланд бардоштани фарҳанги касбии худ мусоидат менамояд.

Малакаҳои касбӣ тариқи аз худ намудани салоҳиятҳои фароумумӣ ва заминавӣ ташаққул меёбанд. Салоҳиятҳои фароумумӣ муносибати инсонро ба иҷрои масъалаҳои касбӣ ташаққул медиҳанд, тарбияи ҷунин мутахассисро таъмин менамоянд, ки дар бозори меҳнати дохилӣ ва хориҷӣ талабот дорад.

Барномаи таълимии модуль барои муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ бо муҳлати таҳсили 1 сола дар доираи Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.

Барномаи таълимии модули барои ҳар як касб таҳияшуда бештар ба таълими амалӣ нигаронида мешавад, ки ҷунин дониш, маҳорату малака ва муносибат, яъне салоҳияти хатмкунандагонро таъмин менамояд, ки дар бозори меҳнат рақобатпазиранд.

Зимни таълими модуль омӯзгор таълими назариявӣ ва амалиро якҷақта дар замина (база)-и муассисаи таълимӣ ва ё истеҳсолот мегузаронад.

Инчунин, дар раванди таълим диққати махсус ба ташаққул додани малакаҳои бақортаяминкунӣ дода мешавад. Малакаҳои бақортаяминкунӣ ин ҳамон салоҳиятҳои калидӣ мебошанд, ки барои ҳар шахсе, ки ҳаёти худро ба нақша мегирад ва фаъолияти касбии ояндаи худро фикр мекунад, зарур мебошад.

Ташаккулдиҳии ҳуди малакаҳоро омӯзгор дар ҳар машғулият тибқи сатҳи тахассус, мақсад, вазифаҳои модул, натиҷаҳои он амалӣ менамояд. Машғулиятҳоро ба нақша гирифта, усулҳои интерактивиро истифода мебарад.

Барномаи таълимии модули касби «Оператори мошини ресандагӣ» мутобиқи принципҳо ва талаботи методологияи ТАС дар асоси Стандарти салоҳиятҳои касби «Оператори мошини ресандагӣ» таҳия гардидааст. Барнома мундариҷаи ҳар модуло муфасссал мекушояд ва истифода бурдани усулҳои интерактивиро дар омӯзиш тавсия медиҳад. Раванди омӯзиш ҳама домана (спектр)-и воҳидҳои салоҳият, аз ҷумла, фароумумӣ (трансверсали) ва малакаҳои бақортаъминкуниро дар бар мегирад.

Машғулияти амалӣ мутобиқи барномаи таълимӣ дар замина (база)-и муассисаи таълимӣ, дар устохонаи таълимӣ бо назардошти таъмини шароити эргономикӣ гузаронида мешавад. Ғайр аз ин, раванди омӯзиши касбӣ гузаронидани таҷрибаомӯзии истеҳсолиро дар ташкилот, корхона ва муассисаҳо дар бар мегирад.

Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ дар корхонаҳое мегузарад, ки таълимгирандагон зери роҳбарии муҳандис-технолог/оператори мошини ресандагии таҷрибадор малакаҳои касбии дар раванди таълим гирифтаашонро такмил ва ташаккул медиҳанд.

Яке аз принципҳои асосии методологияи ТАС – ин ҳамкориҳои шарикӣ муассисаи таълимӣ бо корфармо маҳсуб меёбад. Муассисаи таълимӣ бо корфармо оид ба гузаштани таҷрибаомӯзии истеҳсолии таълимгирандагон, пеш аз анҷоми омӯзиш шартномаи тарафайн мебандад. Дар доираи Лоихаи мазкур вобаста ба ин кумитаҳои соҳавӣ вобаста ба соҳаҳои нассочӣ ва сохтмон ташкил карда шудаанд.

Барномаи таълимии мазкур дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва омӯзиш, ки тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи фаъолияти амалӣ кардани барномаҳои таълимиро доранд, истифода бурда мешавад.

Мафхумҳо

Барномаи таълимии модули дар асоси салоҳиятҳо – ҳуҷҷати дорои дониш, маҳорат, малака ва муносибатҳои асосие, ки бояд аз рӯи ҳар воҳиди салоҳиятҳои модули дар алоҳидагӣ гирифта шуда, аз худ карда шаванд. Он иборат аст, аз номгӯи элемент/меъёрҳои иҷроӣ воҳидҳои салоҳият, тавсияҳои соатҳо барои ҳар мавзӯ.

Барномаи таълимии модули дар асоси салоҳиятҳо - ҳуҷҷати ифодакунандаи муҳтаво ва меъёрҳои таълим, ки ба модулиҳои (воҳидҳои пурра ва мустақили) таълимӣ тақсим карда шудааст, ки таълими ҳар як модули ташаккули як ё гуруҳи салоҳиятҳо ро таъмин мекунад.

Баҳодиханда – мутахассис/коршиноси баландихтисоси махсус омодашудаи соҳа (бригадир/устои истеҳсолот, коргари таҷрибадор, омӯзгорони ТИҚТО/колледж, муассисаҳои олии таълимӣ), ки аз омӯзиш гузаштааст ва соҳиби сертификати мувофиқи «Баҳодиханда» мебошад.

Баҳодихӣ дар асоси салоҳият – ин раванди ҷамъоварии далелҳо ва дар асоси онҳо қабули қарор оид ба доштан ё надоштани салоҳиятҳои касбии дар барномаи таълимӣ ё модулиҳои алоҳидаи он муқарраргашта аз ҷониби таълимгиранда ё хатмкардаи барномаи таълимӣ.

Банақшагирии баҳодихӣ – раванде, ки қадамҳои ташкил намудани баҳодихиро барои шахси ваколатдор, корфармоён, маъмурияти муассисаҳои таълимӣ, омӯзгорон, баҳодихандагон ва номзадҳои баҳодигирандаро муайян мекунад.

Бастаи баҳодихӣ – маҷмӯи ҳуҷҷатҳои дарбаргирандаи предмети баҳогузори, меъёрҳо ва далелҳои иҷро солоҳиятҳо, ҷои баргузори баҳодихӣ, усул ва воситаҳои интиҳобшудаи баҳодихӣ.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳое, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Воситаҳои баҳодихӣ – восита ва амалҳо, ки барои ҷамъоварӣ ва тафсир (интерпретатсия)-и далелҳои дороии салоҳиятҳои таълимгирандагон ҳангоми қабули қарорҳо аз ҷониби баҳодихандаҳо истифода мешаванд.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд, ки дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Корпажӯхӣ (эргономика) – илм оид ба муҳайё кардани шароити мувофиқи меҳнат барои мусоидат дар афзоиши маҳсулнокии он, мувофиқкунонии уҳдадориҳои мансабӣ, ҷойҳои корӣ, пуржа (предмет) ва объектҳои меҳнат, инчунин барномаҳои компютерӣ барои меҳнати нисбатан самаранок ва беҳатари коргар бо назардошти хусусиятҳои ҷисмонӣ ва равонӣ.

Малака – қудрат ва тавоноӣ дар иҷроӣ коре, ки дар натиҷаи машқу тамрин ва гирифтани донишу таҷриба дар табиати инсон пайдо мешавад.

Маҳорат – фаъолият, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва такрори бисёркарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошууруна табдил меёбад ва имкон

медиҳад, ки шахс натавонад дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Модул – блоки анҷомдодашудаи ҳаҷми муайяни иттилооти таълимӣ барои иҷрои фаъолияти мушаххас зарур. Вобаста аз талабот ба омӯзиш модулҳои мушаххас таҳия мешаванд ва онҳо метавонанд, аз як то якчанд воҳидҳои салоҳиятҳоро дар бар гиранд.

Меъёр – нишона ё андозае, ки дар асоси он баҳодихӣ, муайянкунӣ ё таснифи чизе анҷом дода мешавад.

Салоҳиятноки – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмуи дониш, малака ва унсурҳои таҷрибаи фарҳангӣ, масъулият ва мустақилият мебошанд, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ бо истифода аз ин унсурҳо мавқеи худро озодона муайян кунад ва муносибати шахсро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ, заминавӣ ва малакаҳои бақортасминкуниро дар бар мегиранд.

Салоҳиятҳои касбӣ – ин маҷмуи дониш, маҳорат ва малакаҳо, ки ба шахс иҷрои супоришҳо ва ҳалли вазифаҳои касбиро дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда имкон медиҳад. Салоҳияти касбӣ воҳидҳои салоҳияти касбӣ ва хусусиятиро дар бар мегирад.

Стандарти салоҳияти касб – ин ҳуҷҷатест, ки ҳадди ақали талаботи меъёриро ба салоҳияти барои касби мушаххас зарурӣ муайян мекунад ва талабот ба салоҳияти касбӣ ва умумифарҳангии шахсро дар бар мегирад.

Тартибот (протседураҳо) – ин иттилоот ё дастурамале, ки ба номзад/баҳогиранда ва баҳодиханда барои баргузори ва қайди баҳо муқаррар мешаванд.

Таснифоти миллии таҳассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки ҷаҳорҷӯбаҳоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллий эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии таҳассусҳо дорои ҷаҳорҷӯбаҳое мебошад, ки аз якчанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои таҳассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин, додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таҳассус – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таълими истеҳсолӣ – як ҷузъ (компонент)-и асосии раванди таълим барои мустаҳкамкунии дониш, малака, маҳорат ва муносибат (салоҳият)-и таълимгирандагон дар устохона, озмоишгоҳ, машқгоҳ, хоҷагиҳои таълимӣ ва дигар сохторҳои муассисаи таълимӣ гузаронида мешавад.

Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ – як ҷузъ (компонент)-и асосии раванди таълим барои мустаҳкамкунии дониш, малака, маҳорат ва муносибат (салоҳият)-и таълимгирандагон барои осонии баромадан ба бозори меҳнат. Таҷрибаомӯзии

истеҳсолӣ дар истеҳсолоти мушаххас, дар шароити истеҳсолоти амалкунанда гузаронида мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки он ба чӣ тавр дар ҷои корӣ шахс корро иҷро карда метавонад, таъя мекунад.

Таълими амалӣ – ин ҷузъ (компонент)-и раванди педагогӣ дар замина (база)-и устохонаҳои таълимии муассисаҳои таълимии ибтидоии ташаккулдиҳандаи салоҳиятҳои таҷрибавӣ ва касбӣ.

Усулҳои баҳодиҳӣ – усулҳои истифодашавандаи ҷамъоварии далелҳо барои баҳодиҳии салоҳиятҳои таълимгирандагон/номзадҳо, аз ҷумла, раъйпурсӣ, тестгузаронӣ, мушоҳида бо таълимгирандагон, мушоҳидаи мустақим, тақризи ҷониби сеюм.

Тавзеҳоти умумии касби «Оператори мошини ресандагӣ»

Оператори мошини рангкунӣ иҷроӣ як қатор уҳдадорӣ ва вазифаҳои зиёди маҷмӯи муайяни салоҳиятҳоро талаб намуда, барои сифатнок ва сари вақт амалӣ кардани фаъолияти корӣ дар доираи касб имкон медиҳад.

Оператори мошини рангкунӣ, ресмон, матоъ ва дигар маҳсулотҳои насочиро ранг мекунад, ранги маҳсулотро тағйир ё барқарор мекунад. Хусусияти ҳелҳои гуногуни матоъ ва масолеҳро медонад, инчунин бо рангу моддаҳои гуногуни кимиёвӣ кор мекунад. Асбобҳо ва дастгоҳи гуногунро, аз қабилӣ зарфҳои рангкунӣ, тарозуҳо ва дигар асбобҳои зарурӣ истифода намуда, мошинҳои рангкунӣ, дастгоҳҳои шустушӯӣ, хушккунӣ ва дарзмолкунро бо риояи техникаи беҳатарӣ идора ва назорат мекунад.

Мувофиқи талаботи дастурхат, маҳлули рангро бо истифодаи моддаҳои кимиёвӣ тайёр карда, ресмон/матоеро дар дастгоҳ ҷойгир мекунад. Аз ҳамин сабаб оператори бошини рангкунӣ бояд дар вақти корӣ бо либоси махсус ва воситаи ҳимоявӣ кор кунад. Кор бо мавҷуд набудани лавозимотҳои муҳофизатӣ вайронкунии қоидаҳои беҳатарӣ дар истеҳсолот ба ҳисоб меравад.

Кори таҷҳизоти технологӣ, суръати ҳаракати матоъ, сифати коркарди матоеро ба тартиб меандозад ва ҳангоми назорати раванди технологӣ, сифати ранг кардан, буғ кардан, шустан ва хушк кардани матоъ ва нишондиҳандаҳои асбобҳоро ба қайд мегирад.

Дар ҷои кор Оператори мошини рангкунӣ ҳатман дастури техникаи беҳатарӣ ва ҳифзи меҳнатро донанд ва аз муоинаи тиббӣ гузашта бошад.

Баъдан, ин ҷорабиниҳо мунтазам на кам аз як маротиба дар як сол гузаронида мешаванд.

Пеш аз он, ки бо мошини рангкунӣ корро оғоз намояд, Оператори мошини рангкунӣ бояд ҳолати кори мошини рангкуниро санҷида, оид ба корношоямии он шахсони масъулро огоҳ намояд.

Захираҳо:

Таҷҳизот/дастгоҳи зарурӣ • Дастгоҳи рангкунӣ • Дастгоҳ барои шустани масолах • Дастгоҳ барои хушк кардани ресмон ва матоъ • Дастгоҳ барои омода кардани рангҳо Асбобу анҷом • Қайчӣ • Чангак • Чӯтка • Ҳалқабанд барои ресмони кандашуда • Тарозу • Конвейер, тағора (таз) • Круткомер • Калидҳо Маводи сарфшаванда • Матоҳои гуногун • Аломатҳои огоҳикунанда • Матоҳои махсус барои тоза кардан • Конус • Калобагузорак • Наварди рангкунӣ • Маводи зидди сӯхтор • Қутиҳо барои рангҳо • Рангҳо • Либоси махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	Маводи таълимӣ • Стандарти салоҳиятҳои касби «Оператори мошини ресандагӣ» • Барномаи таълимии модуль • Коркарди методии машғулият, нақшаҳо ва воситаҳои баҳодихӣ, тавсияҳои методӣ вобаста ба касби «Оператори мошини ресандагӣ» • Китобҳои дарсии тахассусӣ • Воситаҳои айёнии таълимӣ (маводи видеой, рӯнамоиҳо) • Маводи зарурии дафтардорӣ (канселярӣ) • Дастури таълимӣ барои методистҳо ва омӯзгорони низоми ТИҚТО ҚТ «Усулҳои ҳамгироии (интерактиви) таълим» Таҷҳизоти таълимӣ • Компютер • Принтер • Проектор • Тахтаи электронӣ/экран

Талабот ба тахассуси омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 2-и ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯйи касби «Оператори мошини рангкунӣ» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС дошта бошад;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро донанд;
- на кам аз 4 соли таҷрибаи кори оператори мошини рангкуниро дошта бошад;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;
- сатҳи тахассусии омӯзгор аз сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Талабот ба таълимгирандагон

Хошишмандоне, ки меҳохонд касби «Оператори мошини рангкунӣ»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 2 - и ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз худ кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;
- ҳуҷҷатҳоро мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод намояд;
- аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Малакаҳои бақоратаъминкунии касби «Оператори мошини ресандагӣ», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бақоратаъминкунии	Малакаҳое, ки қорфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунамд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳоро байни ҳамқорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- шунидан ва дарқ қардан; - бурро ва қушоду равшан баён намудан; - меҳрубон будан; - суботқор будан; - муқодилаи иттилоот қардан; - бо забони қоричӣ дар сатҳи заминавӣ муошират қардан.
Қор дар даста, ки ба муносибатҳои қории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- дар дастаҳои синну соли гуногун, новобаста аз ҷинс, наҷод ва мансубияти динӣ қор қардан; - мустақилона ва ба сифати аъзои даста қор қардан; - дақиқӣ; - масъулнокӣ; - меҳнатдӯстӣ; - сарфакорӣ; - доништани Кодекси меҳнат.
Маҳорати ҳал намудани мушқилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- зоҳир намудани мустақилият ва ташаббусқорӣ дар ошқор ва бартараф қардани мушқилот; - дурандешӣ; - бовиҷдонӣ; - маҳорати расонидани ёрии аввалия.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои бадастовари натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	- мутобиқшавӣ ба вазъиятҳои нав; - муайян қардани имқониятҳои барои дигарон ғайриҷашмдошт; - татбиқ қардани ғояҳо ба амал; - иштирок дар раванди ташаккулёбии пайваста; - омодагӣ ба навоварҳо; - зирақӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуҳлатро таъмин менамояд.	- мақсадгузории мушаххас ва натиҷаҳои қор; - банақшагирии қор ва истифодаи захираҳо, аз ҷумла идорақунии вақт; - муайян ва ҷобачоқунии афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - бодикқатӣ; - муташаккилӣ; - қоидаҳои тартиботи дохилии ташкилот/қорхона.
Худидорақуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди қормандон мусоидат	- мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - устувори н ахлоқӣ;

менамојад	-масъулиятноќй -риояи одоб (этика) ва зебошиносй (эстетика).
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкати ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамојад	-этирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; -омода будан ба сарфи вақт ва саъю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; -хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва бидуни он; -самимият барои ғояҳо ва усулҳои нави идоракунии худомӯзӣ; -дастигирии ҳамкорон ва барқарор кардани робитаҳо; -истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор)
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамојад	-донистани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; -хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; -мавҷудияти тавоноии ҷисмонии мувофиқ.

Руйхати адабиётҳо

1. Бельцов, В. М. Технологическое оборудование отделочных фабрик текстильной промышленности учебник. Москва 2023г.
2. Шарипов Э.Т., Булушева Н.Е., Ковтун Л.Г. Разработка технологии повторного использования сточных вод при непрерывных способах крашения // Повышение эффективности технолог, процессов и оборудов. В текстильной промышленности. МГТА. М.: 1993.
3. Чирков О.А., Нилов А.П., Башаева И.А. Пути повышения экологической безопасности красильно-отделочного производства // Труды десятой международной научно-практической конференции «Производство. Технология. Экология», М.: «Янус-К», 2007.
4. Красильно отделочное производство (youtube.com);
5. Красильно-отделочное производство (youtube.com) как разобраться в РАЗНООБРАЗИИ ткани | список тканей для новичков (youtube.com);
6. Введение в материаловедение. Виды тканей. В чем разница между тканью и трикотажем? Состав тканей. (youtube.com).